

ŻYWNOSĆ, LUDZIE, ŚRODOWISKO,
czyli Rolnictwo Wspierane przez Społeczność w działaniu

Warszawa 2016

Redakcja:
Magda Jarocka
Julia Olszewska

Konsultacje merytoryczne:
Monika Onyszkiewicz

Korekta:
Małgorzata Kacperek

Projekt i skład graficzny:
Daria Solak

Fotografie:
Iga Kołodziej (s. 22, 27), Michałina Bończa-Tomaszewska (s. 22)

Publikacja wydana przez:

Instytut Globalnej
Odpowiedzialności
Ul. Bachmacka 1/11
02-647 Warszawa

Dziękujemy za wsparcie finansowe przekazane w ramach Solidarnego Funduszu RWS-owego, zapewnionego przez członków: Gospodarstwo Ekologiczne Dobrodziej i prowadzone przez nie RWS-y oraz RWS ŚwierżePanki.

Dziękujemy za wsparcie: Emilii Ślimko, Katarzynie Michalczak, Magdzie Bodzan, Marcie Gontarskiej, Phillipowi Wackenbrockowi, Piotrowi Trzaskowskiemu, Rolandowi Zarzyckiemu, Fundacji Otwarty Plan i Sztuce Żywnienia.

WITAJCIE!

Bardzo cieszymy się, że egzemplarz naszego przewodnika trafił w Wasze ręce! Jest on kontynuacją wydanego w 2014 roku praktycznego przewodnika "Rolnictwo Wspierane przez Społeczność. Partnerstwo między rolnikami a konsumentami". Kiedy tworzyliśmy pierwszą edycję przewodnika, w Polsce istniała jedna grupa Rolnictwa Wspieranego przez Społeczność (RWS). Tworzyły ją dwa gospodarstwa rolne, które dostarczały żywność grupie siedemdziesięciu osób. W 2015 roku było już sześć RWS-owych gospodarstw rolnych współpracujących z prawie 800 konsumentami i konsumentkami!!!

RWS to model współpracy drobnych gospodarstw rolnych oraz konsumentek i konsumentów oparty na bezpośrednim kontakcie i solidarnej współpracy. Powstał jako odpowiedź na negatywne zmiany w sposobie produkcji i dystrybucji żywności, które stopniowo wypierają rodzinne gospodarstwa rolne dostarczające świeżą, zdrową żywność lokalnym odbiorcom. Obecnie ten **oddolny ruch na rzecz lokalnej i ekologicznej gospodarki żywnościowej**, której podstawą jest sprawiedliwość społeczna, prze do przodu, zapewniając żywność ponad 500 tys. odbiorców w samej tylko Europie.

W pierwszej części przewodnika „Dla głodnych wiedzy” przybliżymy Wam założenia Rolnictwa Wspieranego przez Społeczność, a także pokażemy, w jaki sposób ten model funkcjonuje w Polsce i na świecie. W drugiej części „Tworzymy RWS” dostarczymy porządnej dawki praktycznych porad przydatnych przy zakładaniu własnej grupy RWS.

W treści przewodnika częściej używamy określeń takich jak „rolnicy”, „konsumentki” czy „odbiorcy”. Mamy jednak pełną świadomość uproszczenia, jakiego się dopuszczamy i chcemy zaznaczyć, że określenia te odnoszą się do grup osób złożonych zarówno z kobiet, jak i mężczyzn.

Życzymy przyjemnej lektury i powodzenia w zakładaniu nowych RWS-ów!

Wasze Redaktorki

MAGDA JAROCKA

JULIA OLSZEWSKA

SPIS TREŚCI

Część I DLA GŁODNYCH WIEDZY

Czym jest RWS?.....6

Jak działa RWS?.....7

Jakie korzyści i wyzwania niesie RWS?.....8-9

RWS oczami rolników i konsumentów.....10-11

RWS w Polsce.....12-13

RWS na świecie.....14-15

RWS a światowy system żywnościowy.....16-17

RWS a suwerenność żywnościowa.....18-19

Jakie rolnictwo wspiera RWS?.....20-21

Część II TWORZYMY RWS!

Jak znaleźć grupę do współpracy?.....24

Lista pytań.....25

Komunikacja raz, dwa, trzy!.....26

Przykładowe paczki warzyw.....27

Sezonownik.....28

Przechowalnik.....29

Przykładowe Porozumienie RWS.....30-31

Część I DLA GŁODNYCH WIEDZY

Czym jest RWS?

Rolnictwo Wspierane przez Społeczność (RWS) to model współpracy drobnych gospodarstw rolnych oraz konsumentów opartej na bezpośrednim kontakcie i wzajemnym wsparciu. Chodzi w nim o solidarne inwestowanie w działalność i rozwój lokalnych rodzinnych gospodarstw rolnych, a zarazem umożliwienie odbiorcom dostępu do świeżej, zdrowej żywności po przystępnej cenie.

Postępujące zmiany w sposobie produkcji i dystrybucji żywności powodują degradację środowiska naturalnego i zanikanie rodzinnych gospodarstw rolnych. Oddolna organizacja rolników i konsumentów zapoczątkowana w latach 70. XX wieku w Japonii, jako odpowiedź na negatywne skutki związane z przemysłową gospodarką żywności, zaowocowała bezpośrednią współpracą opartą na solidarności, zaufaniu oraz sprawiedliwej cenie dla obydwu stron.

Trzy podstawowe wartości RWS-u to:

Ludzie

RWS stanowi grupę znających się odbiorców żywności i lokalne gospodarstwo rolne, którzy przez określony czas postanawiają ze sobą współpracować.

Żywność

Celem RWS-u jest wsparcie drobnych gospodarstw rolnych, które dostarczają lokalnym konsumentom żywność najwyższej jakości.

Środowisko

RWS wspiera metody rolnicze przyjazne zdrowiu i środowisku naturalnemu.

Konsumenci wpłacają rolnikom ustaloną kwotę pieniędzy na poczet przyszłych upraw, dzieląc z nimi przy tym:

Ryzyko

Okazując gotowość poniesienia strat związanych z nieprzewidywanymi czynnikami, wpływającymi na uprawę żywności, np. złe warunki pogodowe.

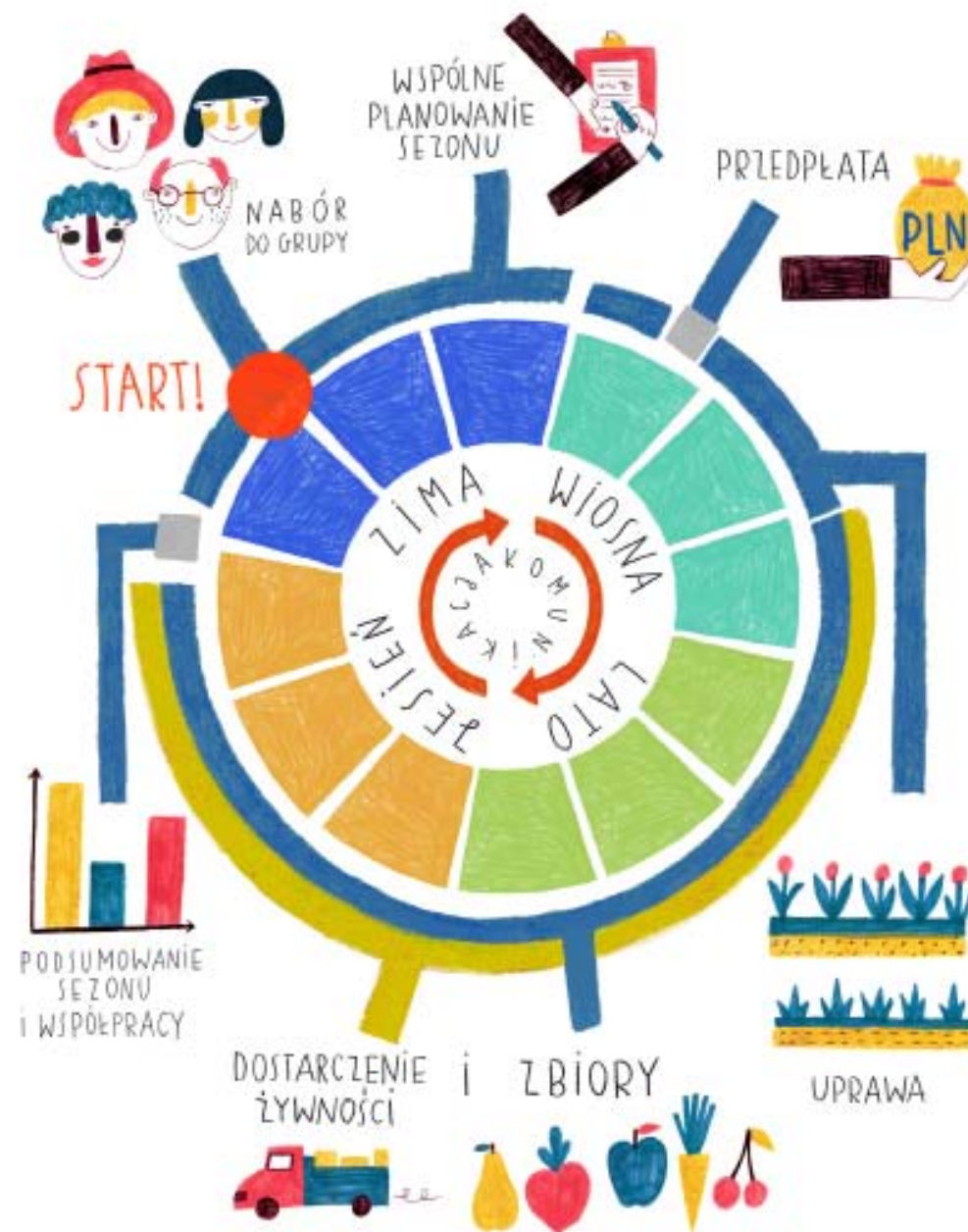
Obowiązki

Angażując się w działalność grupy, np. pomagając w organizacji odbiorów żywności.

Korzyści

Mając zapewniony dostęp do żywności najwyższej jakości, wyprodukowanej z poszanowaniem dla środowiska naturalnego.

JAK DZIAŁA RWS?

Jakie korzyści i wyzwania niesie RWS?

dostawa warzyw, RWS Dobrzyń nad Wisłą, 2015

k
o
r
z
y
ś
c
i

dla rolników i rolniczek	dla konsumentów i konsumentek
<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie finansowe na początku sezonu zapewnione przez odbiorców żywności - więcej czasu na skupienie się na uprawach, zamiast szukaniu odbiorców i rynków zbytu - wyższy zarobek wynikający ze sprzedaży bezpośredniej - niemarnowanie wyprodukowanej żywności - bezpośredni kontakt z odbiorcami zapewnia szybszą informację zwrotną na temat żywności - wsparcie konsumentów w wyborze uprawianych gatunków i odmian 	<ul style="list-style-type: none"> - cotygodniowa dostawa świeżej, sezonowej żywności wysokiej jakości ze sprawdzonego źródła - zapewnienie urozmaiconej, zdrowej diety, opartej na produktach nieprzetworzonych - oszczędność czasu poświęconego na zakupy w trakcie okresu dostaw - pogłębienie wiedzy na temat metod upraw żywności oraz ich wpływu na środowisko naturalne i zdrowie, zdobytych w trakcie komunikacji z rolnikami oraz wizyt w gospodarstwie - możliwość spróbowania nowych owoców i warzyw, których „normalnie” byśmy nie kupili - bycie częścią lokalnej sąsiedzkiej społeczności

w
y
z
w
a
n
i
a

dla rolników i rolniczek	dla konsumentów i konsumentek
<ul style="list-style-type: none"> - znalezienie grupy odbiorców gotowych na kilkumiesięczną współpracę - prowadzenie regularnej komunikacji z odbiorcami żywności na temat stanu upraw i planowanych dostaw - planowanie bardzo różnorodnej produkcji rolnej, w tym oszacowanie wielkości i składu zróżnicowanych paczek - umiejętność rozwiązywania potencjalnych sytuacji konfliktowych, np. w przypadku zmniejszonych plonów - kwestie organizacyjne wynikające z wizyt odbiorców w gospodarstwie - organizacja spotkania podsumowującego koniec sezonu 	<ul style="list-style-type: none"> - płatność z góry - w przypadku słabych plonów zgoda na otrzymanie mniejszej ilości żywności bez zwrotu pieniędzy - pomoc w organizacji odbiorów żywności - ograniczenie wyboru żywności – dostajesz to, co jest, a nie to, co wybierasz - zobowiązanie się do regularnego odbioru żywności - kreatywność w zagospodarowaniu żywności – świeża żywność wymaga albo szybkiej konsumpcji albo przetworzenia jej w niedługim czasie

Adrianna Augustyniak i Bartłomiej Kemblowski,
RWS Dobrzyń nad Wisłą

RWS oczami rolników

Kiedy w 2013 roku przejmowaliśmy prowadzenie 4-hektarowego rodzinnego gospodarstwa, nie mieliśmy pojęcia, że rolnictwo może nam dać tak wielką satysfakcję. Pierwszą grupę RWS założyliśmy we współpracy z grupą konsumentów związanych z warszawską Kooperatywą Południową. Decydując się na pierwszy sezon naszej współpracy, postawiliśmy sobie dwa cele: nie być producentem żywności i nie mieć klientów. Czemu? To proste – naszym zdaniem nie można mówić o produkowaniu jedzenia (produkować to można nakrętki), a żaden z naszych RWS-owiczów nigdy nie będzie dla nas tylko klientem.

Najważniejsi w tym projekcie są ludzie. Nie odnosilibyśmy sukcesów, gdybyśmy nie wierzyli, że najlepsze, co mamy do zaoferowania, to my i nasze zaangażowanie w to, co robimy. Warzywa są jedynie końcowym elementem tej skomplikowanej układanki. O wiele ważniejszy jest kontakt z grupą, która napędza nas do działania, mówiąc o swoich potrzebach i doceniając efekty codziennej pracy.

Prawie codziennie kontaktujemy się z ludźmi, którzy wybrali nasz RWS i to właśnie nas chcą wspierać finansowo, gwarantując naszemu gospodarstwu stabilny rozwój. Zaufali nam, wierząc, że włożymy w pracę całe serce i wywiążemy się ze złożonych obietnic. **Staramy się pokazywać rolnictwo od kuchni, relacjonować postępy prac i włączać członków grup w planowanie upraw.**

W naszym projekcie najbardziej lubimy „ostatnie ogniwo”. Tak nazywamy zdjęcia rodzin przy posiłku, dzieci ubrudzonych naszą marchewką z podpisem „Dziękujemy, było pysznie!” oraz wpisy na blogach z potrawami z warzyw od nas. Czy nie o to chodzi w rolnictwie, by nakarmić ludzi i sprawić im przyjemność?

Adrianna Augustyniak
Bartłomiej Kemblowski

RWS oczami konsumentów

Jesteśmy członkami poznańskiej grupy RWS Pora na czosnek od momentu jej powstania w 2014 roku. Na pierwszym spotkaniu organizacyjnym poznaliśmy zasady funkcjonowania RWS-u i mieliśmy okazję osobiście poznać rolnika ekologicznego, Sławka Dobrodzieja. Nasza grupa RWS zawiązała się stosunkowo szybko i bez większych problemów. w 2015 raz w tygodniu od wiosny do jesieni dostarczała ona żywność 33 rodzinom w Poznaniu.

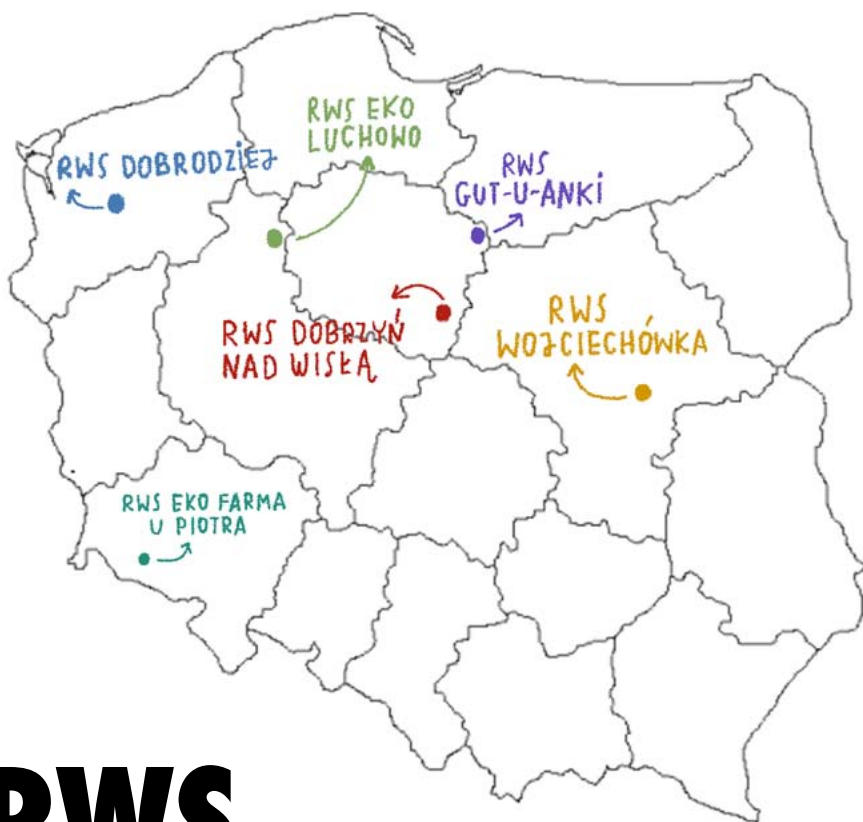
Z perspektywy czasu zauważamy, że najtrudniejsze, co musieliśmy zrobić, to zmienić czysto konsumenckie myślenie, do którego przyzwyczaiły nas supermarkety i panujące zasady handlu. Przede wszystkim trzeba było dostosować się do sezonowości upraw i plonów. Rolnicy dostarczają nam takie produkty rolne, na które przyszedł czas zbiorów. Model RWS wymusza na nas jedzenie dużej ilości świeżych warzyw i owoców. Nigdy wcześniej nie zapewnialiśmy sobie tak regularnie tylu witamin i składników odżywczych.

RWS pozwala ponadto spojrzeć szerzej, poza półki sklepowe. Nie tylko poznać, ale też zrozumieć złożoność i ryzyko pracy rolnika. Doceniamy RWS za to, że daje nam możliwość wyjątkowej relacji z ludźmi, którzy doskonale znają swoje warzywa, mają ogromną wiedzę na temat uprawy, a przy tym czerpią satysfakcję ze swojej pracy.

Przede wszystkim jednak czujemy, że wiemy, komu przekazujemy pieniądze. **Wiemy, kim są rolnicy, którym płacimy za produkty rolne.** Wiemy, że opłata z góry znacznie ułatwia im organizację pracy. Cieszy nas również fakt, że z tego, co zarobią, to oni pojedą na zasłużony odpoczynek, a nie prezosi dużej korporacji.

Poza tym RWS pozwala poznać wiele ciekawych osób, które dzielą swoje wartości lub poglądy na temat żywności. Współdziałanie w grupie RWS pozwala zawiązać małą społeczność, w której zasady funkcjonowania i relacje ustalają jej członkowie. Jedne spotykają się często lub ustalają cotygodniowe dyżury, a inne, tak jak my w Poznaniu, raz do roku, a przez resztę czasu kontaktujemy się przez Internet.

Marta i Dominik Sylla
RWS Pora na Czosnek

RWS w Polsce

Pierwszy RWS w Polsce powstał w 2012 roku. Był to projekt pilotażowy założony przez członków Warszawskiej Kooperatywy Spożywczej oraz ekologicznych rolników aktywistów z gospodarstwa „Pod brzożami” w Świerżach-Pankach. W 2016 roku sześć RWS-owych gospodarstw dostarczało żywność do ok. 800 osób na terenie całego kraju. Jak ich znaleźć?

Nazwa gospodarstwa	Kod pocztowy	Działalność	Certyfikat eko?	Dostarcza	Miejsce dostaw	Kontakt
RWS Dobrzyń nad Wisłą	87-610	2014	-	warzywa i owoce	Warszawa, Toruń	fb: rws dobrzyn email: b.kemblowski@gmail.com
RWS Wojciechówka	26-800	2015	TAK	warzywa i owoce	Warszawa	email: Anna.posnik.sie@gmail.com
RWS Eko Farma u Piotra	58-512	2015	TAK	warzywa i owoce, jajka, kasze	Wrocław	fb: ekofarmaupiotra
RWS Dobrodziej	73-210	2014	TAK	warzywa i owoce, przetwory	Poznań, Szczecin	email: info@dobrodziej.com
RWS Gut-u-Anki	87-134	2015	-	warzywa i owoce, mięso	Gutowo i okolice	fb: rwsgut
RWS Eko Luchowo	89-310	2016	TAK	warzywa i owoce, mięso, jajka, przetwory	Bydgoszcz, Piła	email: ekoluchowo@wp.pl

RWS na świecie

Czy wiecie, że Rolnictwo Wspierane Społecznie zapoczątkowała grupa Japonek w latach 70. XX wieku? Kobiety przeciwnie stosowaniu środków chemicznych w produkcji żywności nawiązały współpracę z lokalnym rolnikiem ekologicznym. **Obecnie model RWS w różnych odmianach praktykują setki społeczności w ponad dwudziestu krajach Globalnej Północy i Południa.** To nie koniec. Z roku na rok przybywa gospodarstw i grup konsumenckich, które wspólnie tworzą alternatywę dla rolnictwa przemysłowego zdominowanego przez międzynarodowe korporacje. Prezentujemy Wam przykłady RWS-owych projektów rozsianych po całym świecie.

GK Organic Farm, 50 km od Kuala Lumpur, Malezja

Pomysłodawcą tego gospodarstwa jest Gan, były pracownik jednej z lokalnych firm agrochemicznych. W 1994 roku zrezygnował ze swojej posady i zajął się zrównoważonym rolnictwem. W 1996 roku dołączył do niego Kazumi – znajomy wykształcony rolnik ekologiczny. Tak powstała GK Organic Farm. Gospodarstwo w dużym stopniu przypomina model RWS – dostarcza regularnie świeżą żywność lokalnym odbiorcom, a także zasila kilka malezyjskich sklepów z organicznymi produktami. Więcej: www.gkorganicfarm.blogspot.com

Gospodarstwo Vasanta i Karuny Futane, wieś Rvala, Indie

Gospodarstwo o powierzchni 35 akrów uprawiane zgodnie z filozofią japońskiego rolnika i filozofa, Masanobu Fukoki. Jego założycielami byli Vasant i Karuna Futane, lokalni rolnicy i rolniczki, którzy w 1982 roku przeszli całkowicie na rolnictwo ekologiczne i stali się prekursorami tego ruchu w Indiach. Większość żywności produkowana w gospodarstwie jest przeznaczana na użytek własny rodziny. Pozostałą część plonów rolnicy sprzedają na zasadach modelu RWS lokalnym odbiorcom żywności.

Więcej: www.wikimapia.org/12082879/FutaneFarmRawalaWarudAmaravatiDistrictMaharashtra

Little Donkey, Chiny

Pierwszy chiński RWS o nazwie „Mały osiołek” (社「支持) powstał w roku 2008 w okolicach Pekinu. Zapoczątkowany jako projekt edukacyjny przez Shi Yan we współpracy z lokalnymi władzami oraz instytucjami nauki. Obecnie na terenie Chin działa ok. 800 RWS-ów, karmiących ponad 100 tys. odbiorców.

Kontakt do pierwszego chińskiego RWS-u: www.littledonkeyfarm.com

Channel Living, Kanał D'Entrecasteaux, Tasmania, Australia

Channel Living to sieć członków lokalnej społeczności zamieszkującej obszar Kanału D'Entrecasteaux w Tasmanii. Mieszkańcy wykorzystują RWS jako jeden z kilku modeli współpracy z kilkudziesięcioma rolnikami i rolniczkami organicznymi. Stworzyli własną kooperatywę spożywczą, w ramach której funkcjonuje sklep, a także ogród społecznościowy, gdzie regularnie odbywają się wydarzenia rolnicze i warsztaty ekologiczne. Sieć Channel Living prowadzi kilka projektów społecznościowych promujących model RWS.

Więcej: www.channelliving.org

RWS Belhacha, Maroko

W 2007 roku marokańska biologka Touriya Atarhouch wraz z mężem założyła mały ogród społecznościowy na tyłach garażu swojego przyjaciela. Z czasem ogród rozrósł się i przybyło chętnych do odbioru organicznej żywności. Dziś to o wiele większe, niezależne gospodarstwo współpracuje z kilkoma lokalnymi rolnikami i rolniczkami. W 2010 roku grupa konsumencka liczyła ponad 100 domostw, z których połowa należała do zamieszkujących w Maroku obcokrajowców, a połowa do średniej i wyższej klasy Marokańczyków.

Demetria, Brazylia

Pierwszy brazylijski RWS, Demetria, powstał w 2011 roku. Pięć gospodarstw rolnych gospodaruje na łącznie 12 hektarach, dostarczając żywność do 400 rodzin w czterech różnych miastach. Po portugalsku cotygodniowa paczka żywności nazywa się cota. W RWS-ie Demetria składa się ona z siedmiu sztuk produktów różnego rodzaju, w tym warzyw i nabiału. Obecnie na terenie całego kraju działa ponad trzydzieści RWS-ów, najwięcej z nich w okolicach São Paulo. Więcej: www.csabrasil.org

Tymczasem w Europie...

Liczba krajów, w których działają RWS-y: 20

Kraje: Austria, Belgia, Chorwacja, Czechy, Finlandia, Francja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Niemcy, Norwegia, Polska, Rumunia, Serbia, Słowacja, Szwajcaria, Szwecja, Wielka Brytania, Węgry, Włochy

Liczba RWS-ów: ok. 28 tys.

Liczba konsumentów i konsumentek korzystających z RWS-ów: ok. 500 tys.

Stan na 2015 rok według europejskiego spisu RWS-ów na świecie "European CSA Overview".

RWS a światowy system żywnościowy

Pomimo że globalny system żywnościowy wytwarza wystarczającą ilość żywności do zaspokojenia potrzeb żywieniowych wszystkich ludzi na świecie, problem dystrybucji i nierównego dostępu do żywności wciąż pozostawia wiele osób w stanie głodu i niedożywienia. Co więcej, od lat nasilające się problemy środowiskowe związane z eksploatacją zasobów naturalnych (w szczególności gleby i wody pitnej), występujące podczas procesu produkcji i dystrybucji żywności, wzywają nas do podjęcia działań na rzecz budowania alternatywnych sposobów zaspokajania naszych potrzeb żywnościowych. **W jaki zaś sposób RWS odpowiada na niektóre z problemów związanych z globalnym systemem żywnościowym?**

Problem	Odpowiedź RWS
<p>Monokultury</p> <p>To forma gospodarki rolnej oparta na wieloletnim uprawianiu na tym samym obszarze roślin jednego gatunku. Ten system rolny, szeroko propagowany od czasów tzw. Zielonej Rewolucji, wypiera tradycyjne metody gospodarowania ziemią. Negatywne skutki monokultury to m.in. postępująca erozja gleby i utrata różnorodności rolniczej. Efektem wyjąławiania gleby jest konieczność zwiększonego stosowania syntetycznych nawozów oraz środków ochrony roślin, które z kolei doprowadzają do zwiększenia zawartości azotu i fosforu w zbiornikach wodnych.</p>	<p>Różnorodność rolnicza</p> <p>Podstawą każdego RWS-u jest dbanie o żyzność gleby poprzez odejście od syntetycznych środków ochrony roślin oraz stosowanie metod rolniczych takich jak płodozmian czy użycie materii organicznej jako nawozu. Organiczny nawóz ogranicza przedostawanie się azotu i fosforu do zbiorników wodnych, dodatkowo poprawiając strukturę i żywotność gleby. Efektem takiego podejścia jest nie tylko dbanie o zdrowie gleby, ale również zdrowie odbiorców, którzy następnie tę żywność konsumują.</p>

<p>Handel międzynarodowy</p> <p>Bardzo wąska specjalizacja poszczególnych regionów w produkcji konkretnych produktów rolnych, które są przeznaczone na międzynarodową wymianę handlową, sprzyja wzrostowi światowej produkcji żywności. Jednak taki efekt był możliwy do osiągnięcia dzięki wieloletnim politykom wspierania dużych ośrodków produkcji i ich właścicieli. Efektem takiego podejścia jest wykluczenie drobniejszych rolników i rolniczek oraz bezrolnych pracowników i pracowników rolnych, które prowadzi do ich trwałej marginalizacji. Pogłębiające się nierówności ekonomiczne na terenach wiejskich prowadzą do masowych migracji z tych obszarów w kierunku miast.</p>	<p>Lokalne społeczności</p> <p>Współpraca w ramach RWS ma na celu solidarne wsparcie drobnych gospodarstw w ich funkcjonowaniu i rozwoju. Pieniądze wpłacane na początku sezonu stanowią podstawę inwestycji ponoszonych na poczet przyszłych upraw. Dzięki temu rolnicy nie muszą zaciągać pożyczek bankowych, a wypracowany zysk, zamiast na spłatę odsetek, przeznaczyć mogą na dalszy rozwój gospodarstwa i wsparcie lokalnej społeczności, w której żyją. Zasada solidarności obejmuje również wsparcie mniej zamożnych konsumentów i konsumentek. W niektórych RWS-ach składka wnoszona przez poszczególnych odbiorców zależy od ich możliwości finansowych.</p>
<p>Dieta wytrącona z równowagi</p> <p>Mimo że globalna produkcja żywności nadąża za wzrostem światowej populacji, zapewniając średnio ponad 2700 kcal na osobę, obecnie co dziesiąta osoba cierpi głód, jednocześnie zaś co piąta jest otyła. Równocześnie ponad 2 mld ludzi jest dotkniętych niedożywieniem – czyli brakuje im podstawowych witamin i minerałów do zdrowego funkcjonowania.</p>	<p>Zdrowa i zbilansowana dieta</p> <p>Sezonowe warzywne paczki dostarczają konsumentom i konsumentkom każdego tygodnia przeciętnie dziesięć rodzajów różnych świeżych warzyw. Są one źródłem witamin, minerałów i mikroelementów, zazwyczaj niedostępnych w przetworzonej konwencjonalnej żywności. Cotygodniowe paczki pomagają również wprowadzić zdrowe nawyki żywieniowe oraz spróbować nieznanych dotąd warzyw i owoców.</p>
<p>Marnowanie żywności</p> <p>W toku produkcji, dystrybucji i domowej konsumpcji tracimy ok. 1/3 światowej żywności. Marnowanie żywności oznacza marnotrawienie wody pitnej, pociąga za sobą emisję gazów cieplarnianych oraz powoduje niepotrzebną ekspansję terenów rolniczych (w tym uprawianych jako monokultury) w miejsce terenów dzikich. W Europie ponad połowa żywności jest marnowana na etapie dystrybucji i domowej konsumpcji, przy czym najczęściej marnowane są warzywa korzeniowe i zboża.</p>	<p>Lokalne społeczności</p> <p>Dzięki współpracy z konsumentami i konsumentkami w planowaniu upraw rolnicy potrafią z większą precyzją oszacować, ile żywności należy wyprodukować. Dzięki temu unikają ryzyka niesprzedania żywności, która może się zmarnować. Dodatkowo, w przypadku kłęski urodzaju, rolnicy mają okazję podzielić się nadwyżką z grupą RWS. W okresie dostaw społeczność wymienia się przepisami kulinarnymi i poradami, które pomagają jak najlepiej zagospodarować otrzymaną żywność i uniknąć jej wyrzucania.</p>
<p>Obciążający transport</p> <p>10% emisji CO2 powstających w trakcie produkcji żywności pochodzi z jej transportu. Spośród wszystkich dostępnych sposobów dystrybucji żywności najbardziej szkodliwy pod względem produkcji CO2 jest transport drogą powietrzną.</p>	<p>Bliskie odległości</p> <p>RWS wspiera lokalną gospodarkę dzięki transportowaniu żywności na możliwie najmniejsze odległości, wykluczając tym samym przewóz żywności samochodami z chłodniami albo samolotami. Dodatkowo, wozimy tylko żywność, która ma swoich odbiorców, zatem nie marnujemy energii na przewożenie żywności, której nikt nie zje.</p>

RWS a suwerenność żywnościowa

„Rolnicy, którzy produkują i dostarczają żywność w RWS-ie, nie wytwarzają jej na potrzeby anonimowego, niestabilnego rynku. Zaopatrują żywych ludzi z imionami i twarzami, które dobrze znają.”
Australijska Karta RWS

Model RWS stworzono z myślą o produkcji i dystrybucji żywności korzystnych dla producentów, konsumentów oraz środowiska. Dzięki tym założeniom Rolnictwo Wspierane przez Społeczność sprzyja realizacji prawa wszystkich ludzi do produkcji zdrowej żywności dostosowanej do lokalnych potrzeb, kultur i tradycji. Prawo to potocznie nazywane jest suwerennością żywnościową. U jego podstaw leży NIEZALEŻNOŚĆ polityczna i gospodarcza.

Definicję suwerenności żywnościowej stworzył międzynarodowy ruch chłopski La Via Campesina. Ten ruch powstał w 1993 roku w odpowiedzi na przemysłową produkcję żywności i działalność wolnego rynku. Dziś należy do niego 200 mln drobnych rolników i rolniczek z całego świata.

Przez lata uważano, że problem ubóstwa i głodu na świecie wynika wyłącznie z nadmiernego przyrostu naturalnego i kurczących się zasobów naturalnych. Dziś wiadomo, że około 800 mln ludzi na świecie cierpi głód nie z powodu fizycznego braku żywności, ale z powodu decyzji politycznych i ubóstwa – nie posiada środków na jej kupno lub wyprodukowanie. O tym, czy ktoś ma dostęp do żywności, decydują przede wszystkim niestabilne rynki, spekulacje, umowy handlowe oraz ponadnarodowe korporacje.

80% głodujących na świecie to mieszkańcy krajów globalnego Południa, z których największą grupę stanowią drobni producenci żywności. Suwerenność żywnościowa wychodzi naprzeciw tym nierównościom, zapewniając dostęp do żywności zarówno wśród mieszkańców wsi, jak i miast. Postuluje bowiem prawo do tworzenia lokalnych, różnorodnych systemów żywnościowych przyjaznych ludziom i środowisku.

Jedną z przyczyn, które pogłębiają ubóstwo i głód na świecie, jest tzw. zawłaszczanie ziemi. Polega ono na przejmowaniu kontroli nad ziemią należącą do drobnych producentów żywności m.in. przez państwa i korporacje.

Związek suwerenności żywnościowej z Rolnictwem Wspieranym Społecznie widać już na początkowym etapie współpracy rolników i konsumentów. Dzięki przedpłatom zapewnianym przez tych drugich, producenci żywności mogą zaplanować uprawy, dobrać odpowiednie nasiona i metody, a także zainwestować w rozwój gospodarstwa. Tym samym UNIEZALEŻNIAJĄ się od nieprzewidywalnego rynku oraz wysoko oprocentowanych pożyczek czy kredytów bankowych. Następnie, dostarczając regularnie paczki z ekologiczną żywnością zapewniają konsumentom i konsumentkom długotrwałą zróżnicowaną dietę. Lokalna dystrybucja żywności wpływa na redukcję zużycia paliw kopalnych i zmniejsza emisję dwutlenku węgla. Dbając o żyzność gleb i dobrostan zwierząt, rolnicy i rolniczki nie tylko nie przeszkadzają lokalnemu środowisku, ale przyczyniają się do polepszenia jego stanu. Konsumentki i konsumenci uczą się przechowywać i przetwarzać żywność, dzięki czemu w mniejszym stopniu są zależni od przemysłowej żywności dostępnej w supermarketach.

Co ważne, RWS to elastyczny model, który adaptuje się do lokalnych warunków. Mimo odmiennych relacji społecznych, sposobów dystrybucji dochodów oraz struktur rolnych, sprawdza się zarówno w krajach globalnej Północy, jak i globalnego Południa. Rolnictwo Wspierane przez Społeczność tworzy realną alternatywę dla światowego, pełnego nierówności i wykluczeń, kapitał- i zasobochłonnego systemu żywnościowego. Pozostawia też nadzieję, że kolejne pokolenia będą mogły cieszyć się zdrowiem i niezależnością choćby w tym jednym, ale jak ważnym aspekcie.

Więcej informacji na temat suwerenności żywnościowej:
www.viacampesina.org

Jakie rolnictwo wspiera RWS?

Rolnictwo Wspierane przez Społeczność (RWS) stwarza ramy społeczno-gospodarcze, które wspomagają wypracowanie alternatywnych ścieżek rozwoju w rolnictwie. Jednak to, na jaką ścieżkę rozwoju zdecydują się konkretne gospodarstwa rolne, zależy od poszczególnych grup RWS. Europejski spis RWS-ów pokazuje nam, że **większość europejskich RWS-owych gospodarstw rolnych uprawia ziemię metodami ekologicznymi**. Sama ta informacja to zbyt mało, żeby móc jednoznacznie określić, jaki ostatecznie wpływ na środowisko naturalne, w tym klimat, mają te metody i konkretne zastosowane praktyki. Choć metody te są zgodne z wymogami certyfikowanego rolnictwa ekologicznego, mogą w rzeczywistości być wciąż uzależnione na przykład od wysokiego zużycia paliw kopalnych lub prowadzić do utraty wierzchniej warstwy gleby.

Niemniej jednak RWS pozostawia rolnikom i rolniczkom większą swobodę w zakresie eksperymentowania z nowymi, bardziej zrównoważonymi metodami i technikami rolniczymi, takimi jak:

- odejście od głębokiego orania gleby,
- niestosowanie syntetycznych środków ochrony roślin,
- rezygnacja z nawozów sztucznych,
- uprawianie roślin przez cały rok, z utrzymaniem zakrytej gleby,
- dbanie o różnorodność gatunków i odmian uprawianych roślin.

Czy wiesz, że...

Gdy zawartość próchnicy w glebie rośnie, oznacza to, że został w niej zgromadzony dwutlenek węgla, który rośliny pobrały z powietrza. Wzrost zawartości substancji organicznych w glebie o 0,1% to zgromadzenie 8,9 ton dwutlenku węgla na jednym hektarze.

Jednym z przykładów eksperymentów z nowymi metodami upraw jest rozwijanie w ramach RWS systemów rolno-leśnych, które lepiej naśladują systemy naturalne niż tradycyjne rolnictwo. Przykładem jest łączenie nasadzeń drzewnych z obszarami upraw, które:

- pozwalają na lepsze wykorzystanie składników pokarmowych w glebie,
- zapewniają wyższą wydajność powierzchni upraw,
- zwiększają różnorodność biologiczną,
- poprawiają gospodarkę wodną na danym obszarze.

Jak dotąd systemy rolno-leśne to pojedyncze eksperymenty. Jeżeli jednak RWS jako ruch społeczny zapewni możliwość dzielenia się wiedzą, wypracowaną w ramach tych eksperymentów, może to przyczynić się do rozpowszechniania dobrych praktyk w zakresie gospodarowania ziemią i ochrony środowiska naturalnego.

Czy wiesz, że...

Stosowanie sztucznych nawozów azotowych jest przyczyną dostarczenia do atmosfery podtlenku azotu (N₂O), który jest 298 razy silniejszym gazem cieplarnianym niż dwutlenek węgla. Jego cząsteczki utrzymują się w atmosferze średnio 114 lat, a ponadto zatrzymują ciepło o innej długości fali niż dwutlenek węgla, co ma dodatkowy wpływ na ogrzewanie się Ziemi.

Część II TWORZYMY RWS!

Jak znaleźć grupę do współpracy?

RWS to przede wszystkim ludzie. Żeby zacząć RWS, musi jednak znaleźć się grupa entuzjastów gotowych do podjęcia współpracy. Gdzie ich szukać?

Spółeczność:

Kooperatywy spożywcze – skupiają entuzjastów zdrowego jedzenia i ludzi chętnych do wspólnego działania, którzy organizują kolektywne zakupy, często bezpośrednio od lokalnych i ekologicznych rolników. To dobre miejsce nawiązania nowych kontaktów oraz rozpoczęcia grupy RWS. Obecnie w Warszawie funkcjonują trzy grupy RWS założone przy kooperatywach spożywczych (Kooperatywa Południowa, Kooperatywa Grochowska i Koopeperatywa na zdrowie). Kontakt do kooperatyw spożywczych w Polsce: www.kolektywnie.wordpress.com

Szkoły i przedszkola – RWS jest modelem bardzo popularnym wśród rodziców, którzy z jednej strony chcą mieć dostęp do ekologicznej żywności, z drugiej zaś mają niewiele czasu na zakupy na targowiskach. Dodatkowym atutem zawiązania RWS-u przy szkole jest fakt, że szkoły mają do dyspozycji parkingi, które są świetnym miejscem na organizację odbiorów.

Lokalne stowarzyszenia – fundacje i stowarzyszenia działające na rzecz lokalnych społeczności, ochrony środowiska czy edukacji często współpracują i utrzymują kontakt z ludźmi zainteresowanymi wspólnymi działaniami. Dodatkowo stowarzyszenia dysponują często lokalami, które mogą się nadawać na organizację odbiorów albo wspólnych spotkań. Znajdź stowarzyszenie w pobliżu Twojego domu: www.bazy.ngo.pl

Rolnicy i rolniczki:

Lokalne bazy i targowiska, sezonowe jarmarki – najłatwiej jest zacząć od osobistej rozmowy z rolnikami, którzy już w Waszej okolicy prowadzą sprzedaż bezpośrednią. RWS może być dla nich uzupełnieniem prowadzenia dotychczasowej działalności, tak jak odbywa się to np. na cosobotnim Bazarze Krótka Droga we Wrocławiu (ul. Białoskórnicza 26).

Ośrodki kształcenia młodych rolników – przykładem jest Ekologiczny Uniwersytet Ludowy w Grzybowie - to ośrodek kształcący przyszłych rolników ekologicznych. Warto zapytać o kontakt do absolwentów albo rolników współpracujących z Uniwersytetem Ludowym, mogą oni chcieć nawiązać współpracę. Kontakt: www.eul.grzybow.pl

Organizacje działające na rzecz rolnictwa ekologicznego – to ośrodki, które mają bezpośredni kontakt do rolników ekologicznych i mogą pomóc nawiązać współpracę z lokalnymi rolnikami. Przykładem jest Fundacja AgriNatura, działająca od 2007 roku, której celem są działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich oraz rozwój ekologicznych i biodynamicznych metod produkcji rolnej. Kontakt do Fundacji: www.agrinatura.pl

Grupa fb: RWS Polska – warto też zajrzeć do grupy na fb „RWS Polska”, która skupia ponad 1300 osób zainteresowanych tematyką RWS. Zarówno rolnicy, jak i odbiorcy szukają tam osób chętnych do współpracy.

Dołącz: www.facebook.com/groups/rwpolska

Pytania i odpowiedzi

Jeżeli udało się Wam zebrać grupę entuzjastów do stworzenia RWS-u, pora zadać sobie kilka podstawowych pytań i ustalić zasadnicze kwestie związane z funkcjonowaniem Waszej grupy.

1. CO BĘDZIEMY UPRAWIAĆ I JEŚĆ?

Żeby uzgodnić, co będzie dostarczał nasz RWS, musimy znaleźć konsensus między tym co chcielibyśmy jeść a kwestiami takimi jak:

- W uprawie jakich gatunków i odmian rolnicy mają największe doświadczenie?
- Jakie warzywa przyjmują się lepiej, a jakie są trudne w uprawie w danym regionie?
- Jak rolnicy oceniają powodzenie eksperymentów z jakimi nowymi odmianami?

2. JAK ZORGRANIZUJEMY ODBIORY ŻYWNOSCI?

Po drugie, ustalamy, w jaki sposób i kiedy będziemy spotykać się na odbiór warzyw:

- Czy lepszy jest środek tygodnia czy weekend?
- Jakie będzie okienko czasowe na dowóz / wydawanie warzyw (cały wieczór, godzina lub dwie)?
- Jak odbieramy paczki?

Jedno zbiorowe miejsce odbioru:	Indywidualny dowóz do domu:
<ul style="list-style-type: none"> • znacznie obniża koszt końcowego wkładu RWS-owicza, • odbiorcy sami ważą i rozdzielają swoje produkty, • rolnicy oszczędzają czas i paliwo, • na odbiór powinno być dostępne zarówno dla osób poruszających się komunikacją miejską, jak i zmotoryzowanych (możliwość zaparkowania). • proponowane miejsca to: parking szkolny, plac miejski, bazar, siedziba lokalnego stowarzyszenia.	<ul style="list-style-type: none"> • jest wygodniejszy dla konsumentów i konsumentek, ale koszt paliwa, a także dodatkowy czas poświęcony na rozwożenie i pakowanie każdej paczki podnosi jej koszt.

3. JAK DŁUGO BĘDZIEMY ZE SOBĄ WSPÓŁPRACOWAĆ?

Zazwyczaj gospodarstwa i odbiorcy umawiają się na współpracę na okres 20 tygodni między majem a październikiem. Możliwe są jednak opcje pośrednie, np.:

- krótszy okres „próbny”, np. 10 tygodni,
- nabór letni i zimowy – jeżeli gospodarstwo ma możliwość przechowywania warzyw warto zastanowić się nad opcją edycji letniej (maj – październik) i zimowej (październik – styczeń).

4. ILE I JAK BĘDZIEMY PŁACIĆ?

- Jaka cena końcowa udziału w RWS-ie odnosi się do możliwości finansowych odbiorców?
- Do kiedy zbieramy płatności?
- Czy istnieje możliwość rozłożenia płatności na raty?

5. ZAANGAŻOWANIE ODBIORCÓW

- W jaki sposób odbiorcy angażują się w funkcjonowanie RWS-u?
- Czy zobowiązują się do pomocy przy organizacji odbiorów? Jakie są związane z tym obowiązki?
- Czy odbiorcy mogą pomagać w gospodarstwie?
- Kiedy i jak rolnicy mogą zorganizować taki wolontariat?

6. KOMUNIKACJA

- Jak będziemy się komunikować (np. poprzez listę mailingową czy portale społecznościowe)?
- Kiedy i gdzie organizujemy spotkanie podsumowujące po zakończeniu sezonu?

Komunikacja raz, dwa, trzy!

1. POZNAJMY SIĘ!

Przed rozpoczęciem RWS-u po prostu trzeba się poznać. Pamiętajmy, że komunikacja będzie odbywać się w sporej grupie osób. Co oznacza, że w szczególności na początku współpracy dużo uczestników może mieć te same wątpliwości i pytać o podobne rzeczy w tym samym czasie. Jak wyjść tym pytaniom na przeciw?

- Najczęściej zadawane pytania (FAQ) na temat gospodarstwa RWS
Ludzie będą ciekawi, jak wygląda gospodarstwo, z którym będą współpracować. Przygotujcie podstawowe informacje na temat gospodarstwa, takie jak:

Gdzie leży gospodarstwo? Kiedy powstało? Jak jest duże? Jakie metody są stosowane przy uprawie żywności? Jaką żywność uprawiają rolnicy? Dlaczego rolnicy chcą zacząć RWS?

- Spotkanie informacyjne
W trakcie naboru uczestników do grupy dobrze jest mieć okazję spotkać się osobiście. Spotkanie organizacyjne trwa ok. godziny. I jest to świetna okazja do zadania sobie pytań i uzgodnienia kwestii organizacyjnych (miejsce i czas odbioru, praktyczne kwestie związane z dyżurami, rozłożenie płatności na raty).

2. INFORMUJMY SIĘ!

Zapewne w trakcie okresu upraw i dostaw żywności będą rodzić się pytania ze strony odbiorców, z drugiej strony to czas, kiedy rolnicy są naprawdę bardzo zajęci, pracując po kilkanaście godzin dziennie. Jak pomóc sobie w tej kwestii?

- **Lista mailingowa, fb czy inne?** Zastanówcie się, co będzie dla Was najwygodniejszym kanałem komunikacji.
- **Dokumenty** – w celu uniknięcia nieporozumień i zadawania tych samych pytań w kółko zapewnijcie sobie łatwy dostęp online do najważniejszych dokumentów (porozumienie, harmonogram dostaw, dyżury, lista kontaktowa).
- **Lista kontaktowa** – stwórzcie listę kontaktową do wszystkich uczestników RWS. Pomaga ona bardzo w przypadkach awaryjnych (np. korki, które utrudniają dojazd).
- **Zdjęcia** – przesyłajcie sobie zdjęcia i krótkie opisy zarówno z pola, żeby informować odbiorców o stanie upraw (szczególnie ważne w trudnych warunkach pogodowych), jak i z kuchni, żeby pochwalić się potrawami przygotowanymi z RWS-owych składników.

3. PODZIĘKUJMY SOBIE!

Pod koniec RWS-owej współpracy dobrze jest odpowiedzieć sobie na pytania: co Wam się udało? Co poszło nie tak? Jakie są następne kroki przed nowym sezonem współpracy? Jak możemy sobie podziękować?

Przykładowe paczki warzyw

Paczka majowa,
RWS Wojciechówka

Paczka lipcowa,
RWS Dobrzyń nad Wisłą

Paczka wrześniowa,
RWS Świerże-Panki

Paczka sierpniowa,
RWS Dobrzyń nad Wisłą

sezonownik

Jesteś ciekawa/y co znajdzie się w Twojej paczce? Zajrzyj do naszego sezonownika i sprawdź jakie RWS-owe warzywa możesz włączyć do tygodniowego MENU w poszczególnych miesiącach. Smacznego!

	ZIMA		WIOSNA					LATO			JESIEŃ		
miesiąc	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
 botwinka													
burak cukrowy													
bób													
cebula													
cukinia													
czosnek 													
dynia 													
fasolka szparagowa													
jarmuż													
 kalafior													
kapusta													
marchew													
ogórek 													
papryka 													
pomidory													
 rukola													
rzodkiewka													
sałaty 													
szpinak 													
ziemniaki													

– młode warzywa

sezonownik opracowany na podstawie: <http://marchewka-rewolucja.pl>

przechowalnik

RWS-owa żywność nie zawiera chemii i substancji konserwujących, dlatego ważne jest, aby nauczyć się ją dobrze przechowywać.

Większość warzyw najlepiej czuje się w dolnej szufladzie lodówki.

STRZEŻ SIĘ ETENU!
NIE KŁADŹ OWOCÓW
OBOK WARZYW!

A CO Z ZIELONYMI?

szczypiorek, koperek, sałatę i szpinak osusz i przechowuj w lodówce w delikatnie opryskanych wodą foliowych torebkach z dziurkami

**TRZYMAJ
POMIDORY Z DAŁA
OD INNYCH
WARZYW
I OWOCÓW!**

w lodówce lądują:

w TOREBKACH ZAMYKANYCH:
grosek, seler naciowy,
pokrojone warzywa

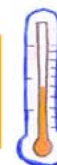

LUZEM:
młode ziemniaczki,
buraki, cebula dymka,
kapusta, rzodkiewka

w POJEMNIKACH:
seler, papryka, kukurydza

TEMPERATURĘ POKOJOWĄ LUBIĄ:
ogórki, pomidory

W CHŁODNYCH, CIEMNYCH
MIEJSCACH DOBRZE CZUJE SIĘ:
szalotka, cebula, brokuł, cukinia,
ziemniaki, kalafior, kalarepa,
marchew, pietruszka, por, rzepa

JAK NAJSZYBCIEJ ZJEDZ:

szpinak, sałatę, rzodkiewkę, brokuł, botwinę

Przykładowe Porozumienie RWS Na podstawie porozumienia RWS Wojciechówka 2016

My, członkowie i członkinie nieformalnej grupy Rolnictwo Wspierane przez Społeczność (dalej RWS), zrzeszające konsumentów i rolników, decydujemy się wzajemnie wspierać i dzielić ryzykiem związanym z produkcją żywności. Celem RWS-u jest wsparcie i rozwój drobnych i rodzinnych producentów żywności ekologicznej i jej sprzedaż bezpośrednio konsumentom. Członkiem lub członkinią grupy może stać się rolnik lub konsument, którego podpis potwierdza, że przeczytał, zrozumiał i akceptuje zasady i cele RWS-u i zgadza się działać zgodnie z tymi zasadami. Brzmienie następująco:

KONSUMENCI I KONSUMENTKI:

1. Każdy z konsumentów lub każda z konsumentek zgadza się zapłacić z góry kwotę.....zł w terminie do 31 marca 2016 roku za dostawy jednej paczki co tydzień przez cały sezon 20 tygodni. Wpłaty będą dokonane na konto gospodarstwa. Za obopólną zgodą konsumenta lub konsumentki oraz rolników możliwe jest rozłożenie tej płatności na dwie raty i zmiana terminu płatności.
2. Zobowiązują się odebrać swoją dostawę osobiście (lub przez uzgodnioną osobę) w umówionym miejscu i czasie oraz zgadzają się, że w przypadku nieodebrania w terminie dostawa przepada.
3. Rozumieją, że zawartość dostawy, choć ma być zbliżona do wielkości opisanych w Aneksie, zależy nie tylko od pracy rolników, lecz również od czynników zewnętrznych, takich jak pogoda i inne przyczyny losowe.
4. Zobowiązują się do udziału w organizacji dostaw zgodnie z ustaleniami.
5. Płacą za produkty znajdujące się na terenie gospodarstwa, a ich dostawa i wydanie jest kwestią osobistego porozumienia między członkami i członkiniami RWS-u.
6. Każdy konsument i każda konsumentka wyraża chęć pracy w gospodarstwie w zakresie 2 dni w ciągu sezonu na warunkach ustalonych z producentem żywności, a producenci zapraszają wszystkich konsumentów do tejże pracy. Zobowiązują się być uczciwi i chętni do współpracy z innymi członkami i członkiniami RWS-u.

PRODUCENCI I PRODUCENTKI:

7. Zobowiązują się dostarczać żywność wysokiej jakości produkowaną w sposób ekologiczny i bez użycia środków chemicznych oraz przestrzegać dobrych praktyk rolniczych.
8. Zobowiązują się regularnie udostępniać precyzyjne i zgodne z prawdą informacje na temat systemu produkcji, warunków upraw i przetwarzania surowców na potrzeby RWS-u, a także kosztów działalności.
9. Zobowiązują się dostarczać żywność w ilościach i o jakości możliwie zbliżonych do wcześniejszych ustaleń, które wyszczególnione są w Aneksie do tego porozumienia.
10. Dostarczają produkty w terminie i na warunkach uzgodnionych wcześniej z osobą koordynującą dostawę. W przypadku zmiany czasu, miejsca lub warunków dostawy zobowiązują się poinformować osobę koordynującą z wyprzedzeniem.

11. Zobowiązują się produkować, pakować i dystrybuować swoje produkty w miarę możliwości z jak najmniejszym negatywnym wpływem na środowisko oraz przestrzegać zasad higieny akceptowalnych dla obu stron.
12. Zgadzą się na odwiedziny gospodarstwa przez pozostałych członków i członkinie RWS-u w uzgodnionych z góry terminach.
13. Zobowiązują się być uczciwi i chętni do współpracy z innymi członkami i członkiniami RWS-u.

POSTANOWIENIA OGÓLNE

14. Przynajmniej raz w roku po zakończeniu sezonu organizowane będzie Walne Zgromadzenie, na które zaproszeni będą wszyscy członkowie i członkinie RWS-u. Celem tych spotkań będzie wymiana doświadczeń i opinii na temat działania RWS-u. Możliwa będzie też zmiana zasad działania RWS-u na podstawie decyzji konsensualnej Walnego Zgromadzenia.
15. Grupa RWS będzie dążyć do upowszechniania idei i informacji o systemie RWS i wspierać tworzenie i funkcjonowanie takich wspólnot.
16. Działania te mogą być wsparte poprzez uiszczenie dobrowolnej wpłaty na Solidarny Fundusz RWS, który zarządzany będzie przez przedstawicieli i przedstawicielki RWS-ów. Sugerowana kwota wsparcia to 10% całościowej kwoty. Uczestnicy i uczestniczki RWS-u mogą wedle uznania tę kwotę zmniejszyć lub powiększyć.
17. Wpłata całości (wraz z Funduszem RWS) lub ustalonej pierwszej raty jest jednoznaczna z akceptacją zapisów porozumienia. W przypadku udziału w Funduszu Solidarnym kwota ta będzie odpowiednio powiększona.
18. Porozumienie wchodzi w życie z chwilą wpłynięcia całości kwoty lub ustalonej pierwszej raty na podane poniżej konto producenta.

Nr konta bankowego:.....

GOSPODARSTWO ROLNE

Imię i nazwisko, Adres:

Miejscowość, Data

Podpis

KONSUMENT / KONSUMENTKA

Imię i nazwisko

Miejscowość, Data

Podpis

wspierajrolnictwo.pl